

Paradoxen: Sagan om det förvirra(n)de nyckeltalet

Det var en gång en fabrik som hade bestämt sig för att använda nyckeltal som mått på framåt-skridandet. ”Nyckeltal”, sade fabrikschefen, ”är bra att ha. Med dem kan man enkelt ange hur det går. Alla kan förstå och tolka dem. På så sätt sprider vi informationen om våra ansträngningar.”

Ett av de populära nyckeltalen var kvoten order som levererats för sent. När kamrern, som av någon anledning fått i uppdrag att redovisa resultatet, lade fram en tabell över de två senaste tidsperioderna blev alla bekymrade:

Tidsperiod	Antal order	Antal försenade order	Kvot
1	880	123	0.140
2	1245	185	0.149

Kvoten försenade order hade ökat under tidsperiod 2 trots att man efter tidsperiod 1 tillsatte en arbetsgrupp som skulle se till att nyckeltalet (kvoten) minskade ty man ville ha ett fast grepp om sina nyckeltal. Eftersom kamrern hade haft otur att bli den som fick redovisa resultatet, hade han utsetts till ledare för arbetsgruppen.

Därför satt den lönnfete men solidariske kamrern på sitt vindskontor en fredagskväll och var deprimerad. Som kamrer hade han dålig kunskap om produkterna, tillverkningsmetoderna och ansvarsfördelningen. Trots detta hade han jagat order, förmän, kontrollfolk och annat löst inom fabriken varje avdelning och produktslag. Dessutom hade han haft en känsla av framgång och seger men tydligen hade det varit förgäves.

Vid sitt stearinljus på fredagskvällen sysslade han håglöst med siffrorna och fick följande tabell:

Produkt	Tidsperiod 1			Tidsperiod 2		
	Ant. order	Förs. order	Kvot	Ant. order	Förs. order	Kvot
A	42	2	0.048	22	1	0.045
B	193	21	0.109	172	17	0.099
C	29	11	0.379	63	23	0.365
D	146	14	0.096	123	9	0.073
E	470	75	0.160	865	135	0.156
Summa	880	123	0.140	1245	185	0.149

Genom ångorna av billig sprit nåddes hans omtöcknade hjärna av budskapet från tabellen:

**På varje delområde hade man nått framgång
men totalt var det en tillbakagång!?!?**

Upphetsad korkade kamrern upp flaskan, men den var tom. Nej vänta, ur flaskan steg en röst som viskade →

*Simpsons Paradox
strikes again!*

Vill du lära mer om Simpsons Paradox? ovn.ing-stat.se/simpson/paradox2.php